2. Lyseo minun aikanani

Voisin alla olevaan Launeenkadun kotiimme viitaten väittää, että vähäisestä "torpasta" lähtivät Kauranteen pojat opintielle Lahden lyseoon. - Talvisin hiihdimme suksilla Saksalan peltoja pitkin lähelle Rautatieasemaa, jonka tunnelissa kannoimme suksiamme ja vielä yli Rautatietorin, mutta viimeistään Radiomäen alla panimme ne jälleen jalkaamme ja odotimme muita asemantaustalaisia ja launeelaisia. Heidän saavuttuaan aloimme kilpailun, kuka pääsisi ensimmäisenä toistasataa metriä pitkän, jyrkän nousun laelle. Siinäpä hiihtokuntomme nousi.

Kun vielä kerron, että Radiomäen päältä laskimme suksilla Harjukadun reunaa Vuorikadun koulun viereen, jossa rappusia pitkin rämistelimme nykyiselle Erkonkadulle ja siitä Linja-autoaseman ohi Lahdenkadulle, minkä alkupäässä Lyseo sijaitsee. Päämaalinamme oli joka aamu alla kuvattu komea koulumme.

Lyseon ensimmäinen luokka syksyllä 1941. Edessä vas. Kalevi Eronen, Antti Nikula, Pentti Aarnio, Jouko Kauranne, Rafael Viljamaa ja Juhani Kyläkallio. Nikulan takana Kai Lehtonen (luokan nuorin), Viljamaan takana Reijo Railo, Kyläkallion takana Timo Vikström. Takarivissä lyhin poika on luokan kunkku Alpo Heikkinen. Kolmas rivi äärimm. oik. Lauri Tasanko.

Alla Lahden lyseo Jatkosodan alussa. Useat koulut otettiin sotilaskäyttöön. Lyseosta tehtiin Sotasairaala 8:n kirurginen osasto. Oli outoa nähdä oma koulu sairaalana, kun olin lähettipoikana saman sotasairaalan Tapanilan osastossa ja pyöräilin hakemaan sairaalatarvikkeita Lyseosta. Siellä kulkivat käytävillä lääkärit ja sairaanhoitajat sekä potilaat siteissään ja koulun ilma oli lääkkeiden ja muiden aineineiden hajuja tulvillaan.

Sodan aikana ja jo sitä ennenkin Lahden suojeluskuntalaiset ja ilmavalvontalotat harjoittelivat tarvittavia toimia Suojeluskuntatalon pihalla, jonka vieressä oikealla on Kansanopisto, missä sodan aikana oli sotasairaala 8:n esikunta. Mäeltä näkyy hyvin myös Kaupungintalo ja radiomastot.

Alla Lyseon opettajakunta Jatkosodan aikana. Edessä oik. reht.Tähtinen, Irja Kauppi englanti, Kaisa Blomroos ruotsi, Aune Ahola suomi. Takana vas. Oskari Jaakkola matematiikka, Viljo Heini matematiikka, Uuno Teittinen suomi, Uuno Pulkkila historia, Hannes Sirola maantieto ja luonnontieto, Viljo Ahponen piirustus, Antti Raipala uskonto ja Veikko Partanen musiikki.

Rippikouluikäiset lyseolaiset, tyttölyseolaiset sekä Yhteiskoulun ja Terijoen yhteiskoulun oppilaat koottiin yhdeklsi rippikouluryhmäksi Lahden vanhaan kirkkoon, jossa he kävivät pari viikkoa oppimassa katekismusta ym. Yllä he ovat käyneet Herran Pyhällä Ehtoollisella ja sitten kokoontuneet valokuvaan. Olen yksi heistä. Rippi-isämme oli tyttölyseon uskonnon lehtori.

Tässä Jatkosodan aikaisessa valokuvassa meidän perheemme on vielä kokonainen, mutta ainoa siskomme kuoli tammikuussa 1944. Vas. Marjaliisa, Kalevi, Urpo, Untamo, Elli-äiti, Timo ja Jouko.

Lyseon miesopettajista osa oli sotapalveluksessa. Vieressä leht. Sirola lähdössä viemään kotirintaman tervehdystä lahtelaisille rintamasotilaille yhdessä kahden muun edustajan kanssa.

Itse aloin viehättyä hiihdosta ja mäenlaskusta. Siitä on todisteena useita piirustuksia vahakantisessa vihossani. Olen tulevan historioitsijan tapaan merkinnyt tapahtuman ajan ja tekijän piirustuksen yhteyteen. Kuvan hyppääjä voisi olla kuka tahansa hyppääjätovereistani. Etunoja ja käsien asento on silloin vallinneen hyppytyylin kaltainen. Takana arvostelutuomaritornissa on joko mäkituomareita tai katselijoita, vaikkapa hyppäämisestä kiinnostuneita poikia. Tapahtuman aika on Jatkosodan lopulta.

Me Kauranteen veljekset innostuimme hiihtooon ja mäenlaskuun sotilaspojissa, mutta kun aloimme pärjätä niissä lajeissa, edustimme myös Lyseota. Alla sotilaspoikien mäenlaskijat harjoittelemassa Heinolan hyppyrimäellä joskus vuoden 1943 tienoilla. Valkotakkinen on päätreenaajamme luutnantti Tatu Heikkinen, jonka kolme poikaa olivat kilpatovereitamme.

Tältä näytti Jouko Kauranteen mäenlaskutyyli valokuvaajamestari Eino Riihelän kuvaamana Lahden Keskisuuressa mäessä. Parhaat tulokseni saavutin Suomen oppikoulujen mestaruuskisoissa v. 1946, joiden kisojen ohjelmalehden kansi on alla. Tuloksiamme on enemmän Lyseon Lujaa koskevassa luvussa.

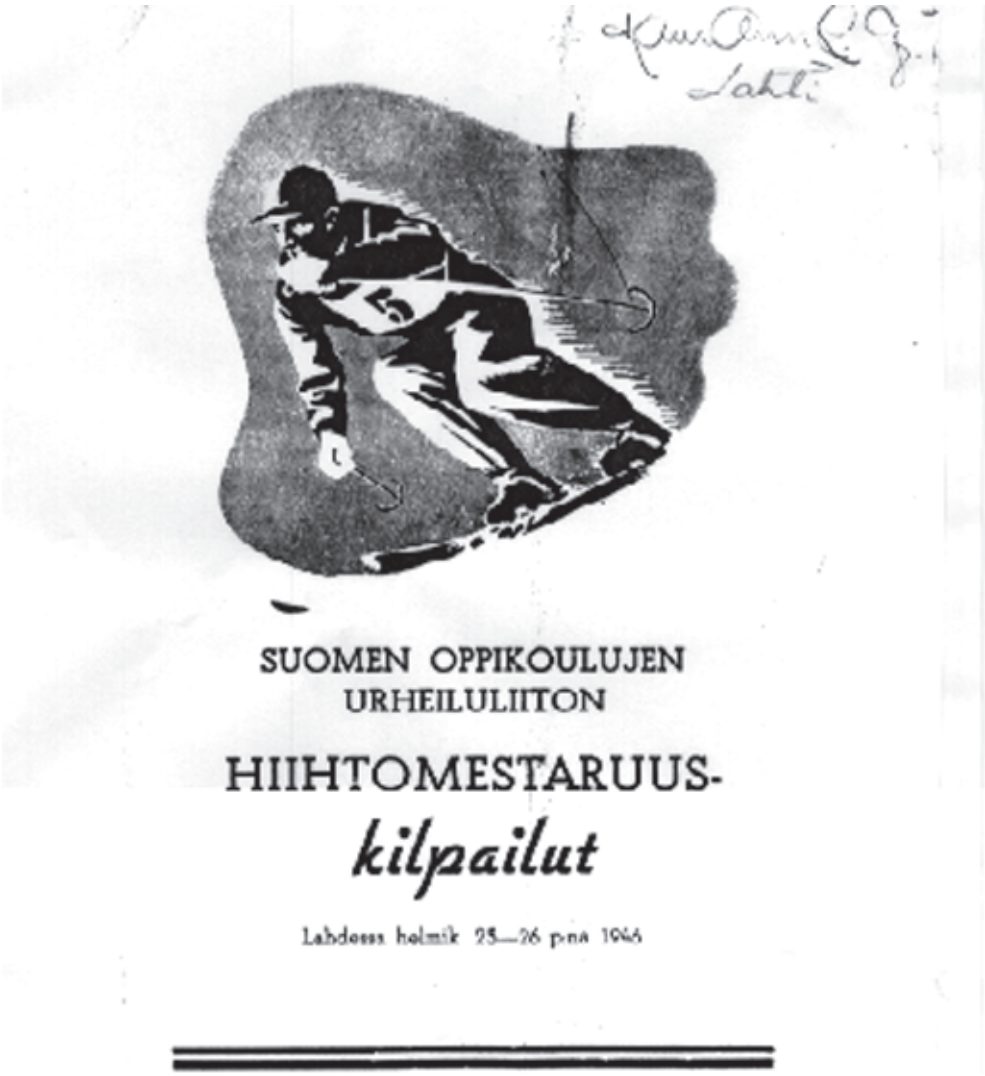

SUOMEN OPPIKOULUJEN
URHEILULIITON

HIIHTOMESTARUUS-
kilpailut

Lahdessa helmik 25—26 p:nä 1946

Yllä Lahden seudun nuorta urheilijakaartia vanhan saunarakennuksen edessä Salpausselän hiihtostadionilla Jatkosodan lopulla. Vas. Toivo Kantoluoto, Erkki Huovila (Nastola), Pauli Viljanen, Rafael Viljamaa, Jouko K., Alpo Heikkinen, tuntematon, Olavi Haukioja (Nastola, sot.poikien Suomen mestari 1944), Onni Viljamaa, Tapio Mäkelä (Nastola, olympiahopeaa 18 km hiihdossa Oslossa 1952), Erkki Sulka, Kaino Tuusjärvi (Heinola) ja Matti Viljanen (Asikkala). Muut ovat Lahden Hiihtoseuran poikia ja monet lyseolaisia.

Meillä oli hyviä valmentajia sekä hiihdossa että mäenlaskussa. Vas. tuntematon, Lauri Valonen (mestarimäenlaskija), Tatu Heikkinen ja Eino Salminen.

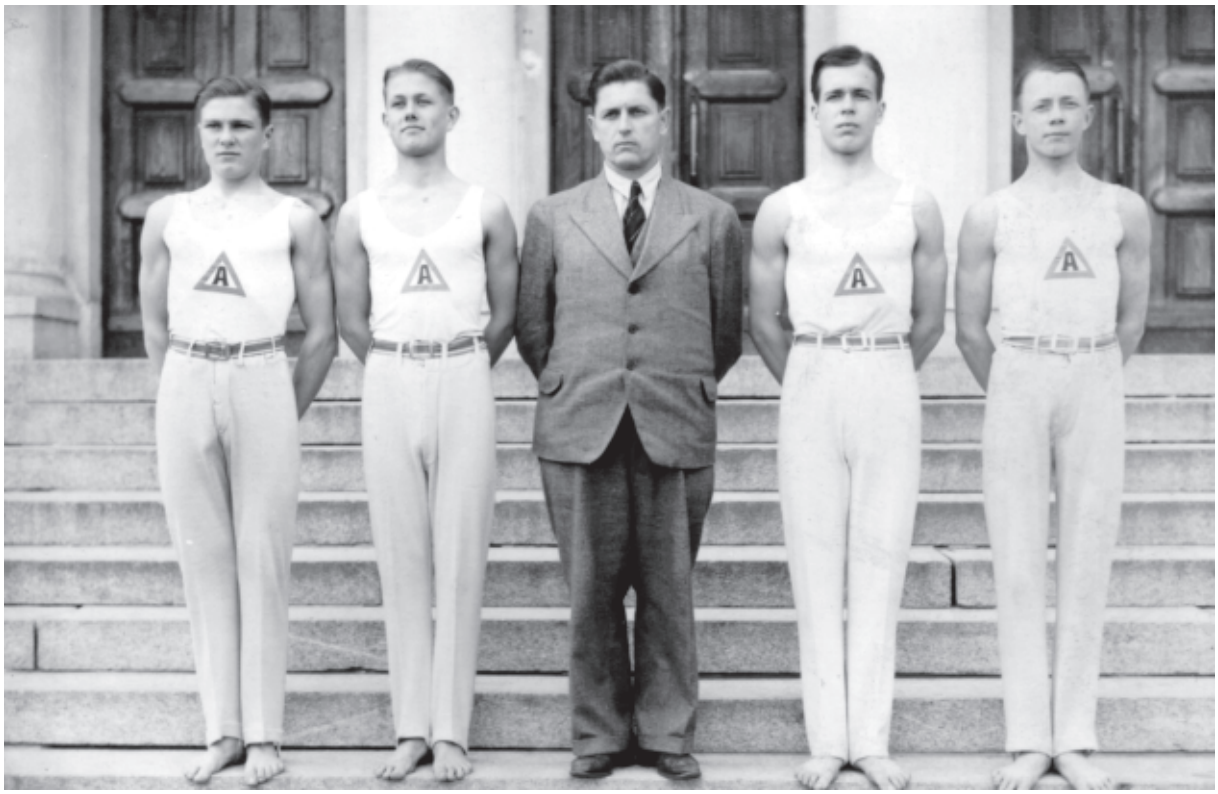

Lyseolaiset harrastivat muutakin kuin talviurheilua. Kolme yllä Suomen mestaruuden alle 18-vuotiaitten vapaavoimistelussa voittaneista pojista oli lyseolaisia ja yksi Kannaksen yhteislyseosta. Tatu Heikkinen valmensi meitä.

Alla on luokkatoverini Reijo Puolanteen tekemä kartta ja mistäpä muusta kuin Salpausselän hiihtostadionin alueesta.

Keräily- ja taltiointiharrastukseni ilmeni jo kansakoulussa. Systemaattiseksi se muuttui Lahden lyseon alaluokilla. Olin ihastunut Suomen hiihto- ja mäenlaskusankareihin ja leikkasin heidän kuviaan sanomalehdistä ja keräsin myös kilpailujen ja muiden tilaisuuksien pääsylippuja sekä urheilujohtajien kuvia. Tässä ensimmäisen leikealbumini lehtiä. Ylinnä on oppikoulujen vuonna 1946 Lahdessa pidettyjen Suomen mestaruuskilpailujen pääsylippuja ja SOUn eli Suomen oppikoulujen urheilijoiden merkki. Keskellä liikunnan lehtorimme Yrjö Kaloniemen ja SOU:n puheenjohtajan lehtori Tuomo Heikuran kuvat ja alinna em. kisoihin liittyneen, 25.2.1946 pidetyn, iltajuhlan pääsylippu. Olin siihen aikaan Lyseon Lujan sihteeri.

Kuvakuvina oli pojilla selän

sanka- reita.

LAURI VALOSEN
tyylinäyte loistonsa päivinä

Salpausselän montun muurahaispesä hyppytornista tämän näkö

Kun ympäröilläni ovat pilvet ja tuulet, kun pakkanen puristaa nenäni ja odottava yleisö herpaantuneita aivojani ja allani ovat liikkaat mukset ja edessäni jäiset, alamäkeyvät uuteet, jot. ka päättyvät hyppyyteen, voit kuvitella, miltä tuntuu ensikk.

Ylinnä mäkisankari Lauri Valosen hyppy. Keskellä näkymä suurmäen päältä, josta hyppääjät lähtevät ja alinna tunnelmiani ensimmäisistä hypyistäni.

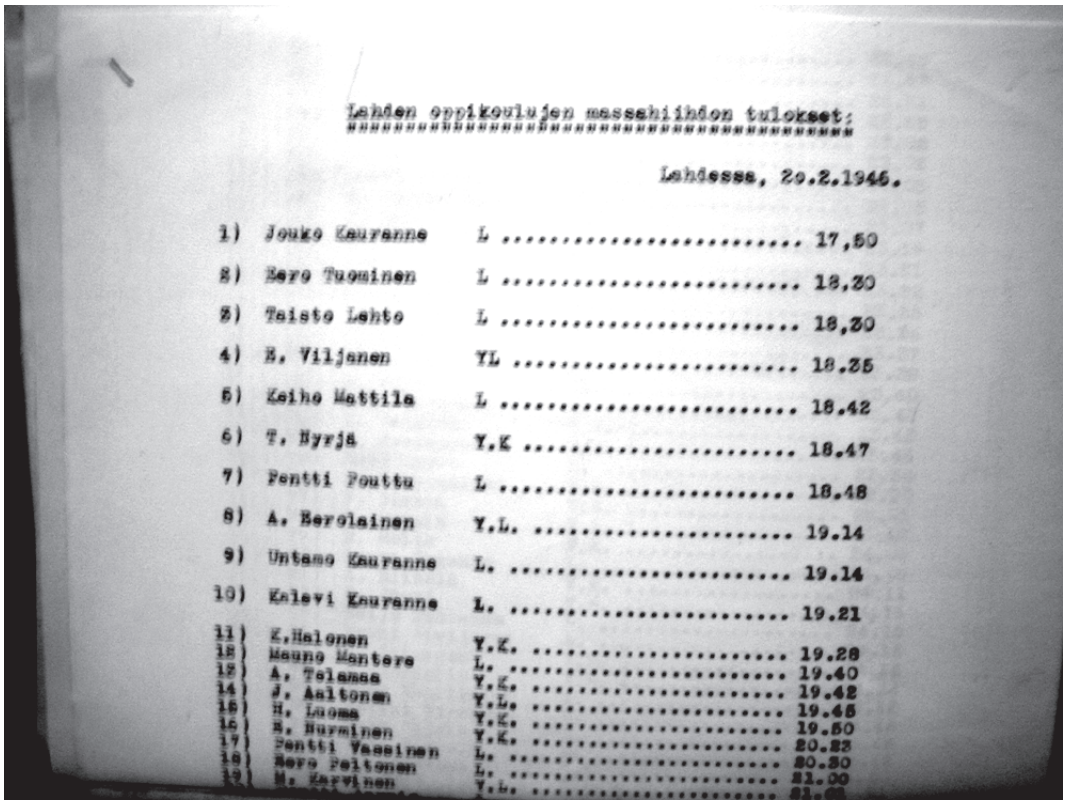

Lahden oppikoulujen massahiihdon tulokset:

Lahdessa, 20.2.1946.

1)	Jouko Kauranne	L	17,50
2)	Eero Tuominen	L	18,20
3)	Taisto Lehto	L	18,30
4)	E. Viljanen	YL	18,35
5)	Keiho Mattila	L	18.42
6)	T. Hyrjä	Y.K	18.47
7)	Pentti Pouttu	L	18.48
8)	A. Bergelainen	Y.L.	19.14
9)	Untamo Kauranne	L.	19.14
10)	Kalevi Kauranne	L.	19.21
11)	K.Halonen	Y.K.	19.28
12)	Mauno Mantere	L.	19.40
13)	A. Telamaa	Y.K.	19.42
14)	J. Aaltonen	Y.L.	19.45
15)	H. Luoma	Y.K.	19.50
16)	E. Hurminen	Y.K.	20.23
17)	Pentti Vaasinen	L.	20.30
18)	Eero Peltonen	L.	21.00
19)	M. Karvinen	Y.L.	[illegible]

Lujan arkistosta poimin ylle 20.2.1946 pidetyn Lahden oppikoulujen massahiihtokilpailun tulokset, kilpailun, jonka satuin voittamaan. Mainitsen alkupään tuloksia: 2.Eero Tuominen, 3.Taisto Lehto, 4.Erkki Viljanen, 9.Untamo Kauranne ja 10.Kalevi Kauranne. Pieni ihme, että me nuoremmat päihitimme vanhimman veljemme. Kaikki nimet olivat silloin Lahden tunnettuja koululaisurheilijoita.

Alla Lujan johtokunta samana vuonna. Vas.edessä M. Mantere, R.Viljamaa, P.Heino ja J.Broman, takana vas. J. Kauranne,O.Viljamaa, E.Tuominen, T.Koskimaa, T.Lehto, K.Achte ja P.Pouttu. Koskimaa oli puheenjohtaja.

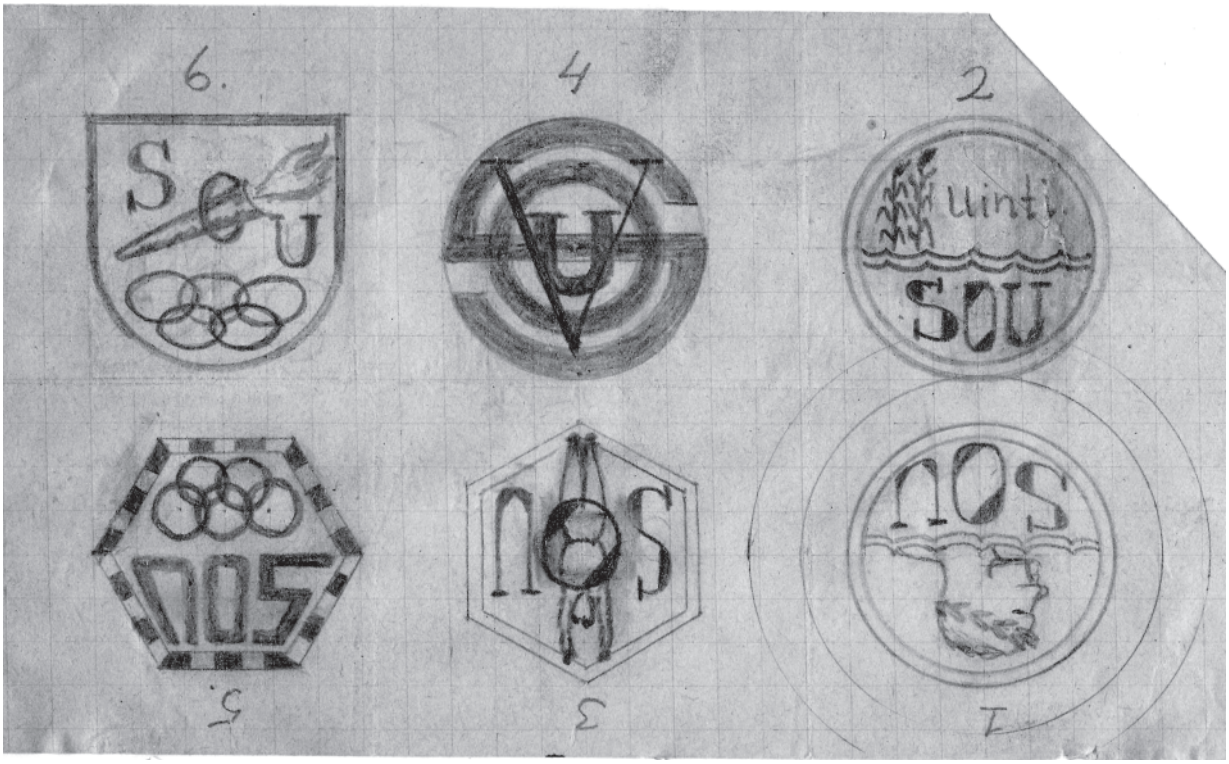

Tulipahan taiteiltua kaikenlaista piirustustunneilla. Yllä on kuusi ehdotustani ylen vaatimattoman SOUn merkin korvaamiseksi. Valitkaa niistä mieleisenne ja lähettäkää Suomen oppikoulujen urheiluliitollle,jos sellainen vielä toimii.

Luokkatoverini Lyseon 7:nnellä luokalla.Takarivi vas. Nils Enbom,Jorma Hulkkonen, Hannu Sirola, Pentti Pitkälä, Esko Antikainen, Tapio Koskimaa, Reijo Puolanne ja Eero Heliö. Jonot vas. Mikko Järvenranta, Kalevi Eronen, Jouko K. ja Veikko Lehtinen, keskimmäinen jono Matti Sompi,Pentti Honkavaara, Erkki Nurminen, Reijo Railo ja oikeanpuoleinen jono Juhani Kyläkallio, Erkki Jokinen, Pentti Alatalo ja Heikki Immonen.

VALTION OSTOKORTTI
STATENS KÖPKORT
F1
LAHDEN
KHL
398
suku- ja etunimet — släkt- och förnamn
syntymäaika — födelseår o. datum
osoite — adress
Elokuu 1947
Rasvaa — Fett
Augusti 1947
Erikoiskuponkeja, jotka eivät ole voimassa, ellei kansanhuoltoministeriö toisin määrää. — Specialkuponger, som icke gälla, om ej folkförsörjningsministeriet annorlunda bestämmer.
Varsinaisia kuponkeja
Ordinarie kuponger
398 1947 FB 83
398 1947 FA 82
398 1947 FA 81
398 1947 FB 8
Leikataan tästä — Avskilles här

VALTION OSTOKORTTI
STATENS KÖPKORT
S6
suku- ja etunimet — släkt- och förnamn
syntymäaika — födelseår o. datum
osoite — adress
Voimassa
Giltigt
1. 4. — 30. 9. 1947
Sokeria
Socker

Kolmisen vuotta sodan jälkeen oli Suomessa vielä osa ruokatavaroista kortilla. Yllä on siitä pari todistuskappaletta.

Heikon ruotsintaitoni takia minun oli ennen ylioppilaskirjoituksia harjoiteltava ruotsia Paraisten Nygrannasin tilalla, josta olen piirtänyt allaolevan kuvan.

Keväällä 1948 alkoivat kohdallamme abiturienttien hurjastelut. Heti säännöllisen koulutyön loputtua järjestettiin penkinpainajaisajelut ja yllä on meidän luokkamme auto Reijo Railon taiteilemine kuvineen. Olen Pentti Alatalon kanssa lavan etuosassa vilkuttamassa ohikulkijoille ja valokuvaajalle.

Olemme juri saaneet ylioppilastodistukset ja valkolakit sekä nipun ruusuja ja niissä asuissa astuimme koulun pääoven eteen valokuvaan. Vas. Erkki Nurminen, tuntematon, Erkki Jokinen, Nils Enbom, Jorma Hulkkonen, Reijo Puolanne, Juhani Kyläkallio, Pentti Alatalo, Veikko Lehtinen, Matti Sompi, Jouko K, Mikko Järvenranta, Eero Heliö, Heikki Immonen ja Kalevi Eronen.

Ylioppilaaksitulopäivänä kävimme laskemassa osan ruusuistamme Lahden sankarihaudalle. Laskemisvuorossa ovat oik. Matti Sompi, Erkki Nurminen, Erkki Jokinen ja Jouko Kauranne.

Lahden lyseon opettajat viimeisenä lukuvuonnamme, keväällä 1948, Lyseon opettajia olivat: edessä vas. Irja Enblom, Oskari Jaakkola, Aune Ahola, Hannes Sirola, reht. Artturi Tähtinen ja varareht. Antti Raipala. Takarivissä vas. Uuno Teittinen, Uuno Pulkkila, Viljo Ahponen, tuntematon ja Viljo Heini.

Meidän luokkamme pojat olivat järjestelemässä Lyseon 25-vuotisjuhlia, kun olimme koulun vanhimpia oppilaita. Ohessa on juhlien ohjelmat.

25-vuotisjuhlien ohjelmat

TEINIKUNNAN JUHLAKONVENTTI

LYSEOLLA 16. 11. 1946 KLO 19,00

ALKUSOITTO . . Oppilasorkesteri

TERVEHDYSSANAT
Heikki Immonen

TERTSETTI

LAUSUNTAA . . . . Matti Sompi

YKSINLAULUA . . . Jussi Kirves

PIANOSOOLO . . . . H. Somerma

SOITTOA . . . . . Oppilasorkesteri

PUHE . . . . . Leht. U. Pulkkila

KUOROLAULUA
Lyseon teinikuoro

»JYSKYT»

VIULUSOOLO . . . . . Henrikson

PURPURI

KARKELOA

17. 11. 1946

KLO 12

JUMALANPALVELUS

KLO 14,00

PÄIVÄJUHLA

LYSEOLLA

ALKUSOITTO . . . . . Orkesteri

HISTORIIKKI . Reht. A. A. Tähtinen

YKSINLAULUA . . . Erkki Salmio

JUHLAESITELMÄ Tri Aimo Halila

KUOROLAULUA

RUNO . . . . . Altis Koskelma

PAKINA . . . . . Antti Academicus

VAPAA SANA

KLO 18,00

TOVERI-ILLALLISET

SEURAHUONEELLA

Oikeus ohjelman muutoksiin pidätetään.

Teinikunnan juhlakonventissa tervehdyssanat lausui luokkatoverimme Heikki Immonen ja runoja lausui Matti Sompi. Päiväjuhlassa juhlapuheen piti entinen lyseolainen, historian prof. Aimo Halila, joka tuli tutukseni myöhemmissä ympyröissämme. Mm. tällaista tapahtui minun kouluaikanani.